

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.411.004.02.2023

Pani
Beata Zaliwska
Prezes Zarządu Stowarzyszenia
Matecznik Pomocniczości i Dobroci

Cibórz 40/14
66-213 Skąpe

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

D/23/505 – Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Matecznik Pomocniczości i Dobroci w Ciborzu
Kierownik jednostki kontrolowanej	Beata Zaliwska, Prezes Zarządu Stowarzyszenia od 12 marca 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wnioskowanie o dotacje oraz realizacja i rozliczanie umów o dotacje projektów finansowanych ze środków otrzymanych z Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego. Efekty udzielonego wsparcia.
Okres objęty kontrolą	Od dnia 1 stycznia 2021 r. do dnia zakończenia kontroli, z uwzględnieniem faktów i dowodów wykraczających poza ten okres mających znaczenie dla badanej działalności.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Zielonej Górze
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none">1. Paweł Pawlak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LZG/48/2023 z 12 maja 2023 r.;2. Beata Jakubowska, doradca prawny, upoważnienie do kontroli nr LZG/50/2023 z 26 maja 2023 r.

(akta kontroli str.1-3)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia działania Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci w Ciborzu jako beneficjenta dotacji Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego³.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę uzasadnia zakres i skala stwierdzonych nieprawidłowości. Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci przekazało, wbrew obowiązującym przepisom, realizację znacznej części (65% wartości, na kwotę 71.548 zł) zadania publicznego⁴ (projektu) w pierwszym roku jego realizacji, podmiotowi trzeciemu.

Obowiązki beneficjenta wynikające z umowy i regulaminu konkursu⁵ nie były realizowane w pełni prawidłowo, gdyż Stowarzyszenie w jednym z projektów, w okresie do końca sierpnia 2023 r., nie sporządziło sprawozdania cząstkowego za 2022 r. w wersji akceptowalnej przez NIW, a wyjaśnień udzielało nieterminowo co, jak dotychczas uniemożliwiło (w ostatnim roku realizacji) wypłatę połowy wartości dotacji przypadającej na to zadanie publiczne w 2023 r. Uwzględniając dodatkowo występujące istotne problemy kadrowe⁶ Stowarzyszenia, takie działanie w konsekwencji może negatywnie wpłynąć na pełną i terminową realizację projektu.

W działalności kontrolowanej jednostki stwierdzono również, że pomimo takiego wymogu, nie informowała NIW o istotnych zmianach związanych z realizacją projektów.

W przypadku jednej z faktur (o znacznej wartości stanowiącej blisko połowę wartości zbadanych) stwierdzono braki w zakresie wskazania na opisie faktury źródła finansowania wydatku dotowanego z NIW, jak też błędy w jej treści, co skorygowano dopiero w toku kontroli. Nie zostały określone procedury wyboru zleceńbiorców, a dokonywanie przez Stowarzyszenie wydatków ze środków dotacji, nie zostało poprzedzone rozpoznaniem rynku pozwalającym najefektywniej spożytkować otrzymane środki, w zamian zleceńbiorców do realizacji działań w projekcie poszukiwano w „środkowisku lokalnym i wśród znajomych”.

Wnioski o dotację zostały sporządzone w przewidzianym terminie i były kompletne. Realizacja poddanych badaniu wydatków wykazała, że uzyskane środki – poza wydatkowaniem przez Stowarzyszenie środków w wysokości 71,5 tys. zł na rzecz podmiotu trzeciego, któremu zlecono realizację znacznej części jednego z zadań – przeznaczono zgodnie z założeniami udzielonej dotacji oraz poniesiono je w okresie wskazanym w umowie. Nie przekroczono limitów wydatków przewidzianych w projektach na dany rok i nie stwierdzono w badanej populacji przypadków zbywania rzeczy zakupionych ze środków pochodzących z dotacji. Stowarzyszenie prowadziło wyodrębnioną ewidencję księgową, jednakże w programie, którego licencja należała do podmiotu trzeciego. Kontrolowana jednostka terminowo zwróciła niewykorzystaną część dotacji na rachunek NIW. Oba badane projekty nie zostały jeszcze zakończone, jednakże Stowarzyszenie zrealizowało szereg zakładanych projektami inicjatyw, m.in. organizując kongresy oraz działania w ramach aspektów misyjnych i wsparcia instytucjonalnego.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: „NIW”.

⁴ „Wyrwani ze szponów pandemii ... nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie!”

⁵ Regulamin konkursu PROO Priorytet 1a Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego, edycja 2021; https://niw.gov.pl/wp-content/uploads/2021/04/PROO_1a_Regulamin-2021.pdf;

⁶ zarówno bieżące braki kadrowe, jak też w 2021 r. gdy przyczyniły się do przekazania części projektu do realizacji podmiotowi trzeciemu

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Wnioskowanie o dotacje oraz realizacja i rozliczanie umów o dotacje projektów finansowanych ze środków otrzymanych z Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Społeczeństwa Obywatelskiego.

Opis stanu faktycznego

1. Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci w Ciborzu (dalej: *Stowarzyszenie* lub *Matecznik*), według stanu na koniec I półrocza 2023 r., złożyło sześć wniosków o dotacje do Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego z siedzibą w Warszawie, z czego pięć zostało zakwalifikowanych do dofinansowania oraz podpisano cztery umowy (w odniesieniu do wniosku z 2023 r. oczekiwano na podpisanie umowy).

Kwoty dotacji przyznanych Stowarzyszeniu przez NIW na poszczególne zadania publiczne (projekty) to:

- 400 000 zł⁸ – projekt pn. Obywatelska Róża Wiatrów ROZKWIT! – (kontynuacja i rozwinięcie) – umowa z 26 lipca 2022 r. o nr 264/III/2022 (finansowana z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO); dalej „Róża Wiatrów – ROZKWIT!”, aneks nr 1 do umowy z 30 grudnia 2022 r.;
- 440 000 zł⁹ - projekt pn. Wyrwani ze szponów pandemii... nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie! – umowa z 19 listopada 2021 r. o nr 53/PROO/1a/2021 (finansowana z PROO – Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich); dalej „Wyrwani ze szponów pandemii ...”;
- 185 925 zł – projekt pn. Lubuski Wulkan Aktywności Młodzieży - umowa nr 125/FMP23/2022 z 20.12.2022 r. (finansowana z Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy);
- 541 500 zł – projekt pn. Lubuska Ofensywa Młodzieżowa - LOM ! - umowa nr 11/FMP1/2022 z 20.12.2022 r. (finansowana z Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy).

⁷ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ NIW zobowiązał się przekazać na realizację zadania środki w łącznej wysokości 400 tys. zł, tj. 100 tys. zł – w terminie 30 dni od dnia zawarcia umowy w stosunku do działań zaplanowanych na 2022 r.; 132 tys. zł – w stosunku do działań zaplanowanych na 2023 r. oraz 168 tys. zł – na 2024 r.

⁹ NIW zobowiązał się w szczególności do przekazania środków finansowych na realizację zadania w wysokości 440 tys. zł, tj. 110 tys. zł w terminie 21 dni od dnia zawarcia umowy, kolejne 110 tys. zł i 220 tys. zł w terminie 21 dni od dnia zatwierdzenia wymaganych sprawozdań częściowych. Środki z dotacji NIW przekazał Stowarzyszeniu 23 listopada 2021 r. – kwota 110 tys. zł oraz 27 czerwca 2022 r. – kwota 110 tys. zł. Na rok 2023 r. środki z dotacji do końca sierpnia 2023 r. nie zostały przekazane.

Łączna wartość dofinansowania wynikająca z podpisanych z NIW umów wyniosła 1 567 425 zł. Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci w okresie 2021 - I połowa 2023 poza projektami finansowanymi przez Narodowy Instytut Wolności było dodatkowo stroną dwóch umów o dofinansowanie, tj.:

1) umowa 251/2021/NCK/EP w ramach programu ETNO POLSKA 2021 ze środków Narodowego Centrum Kultury z 07.08.2021 r., przewidywany koszt zadania 100 000,00 zł, okres realizacji 07.08.2021 - 15.10.2021 r.;

2) umowa z Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji - Narodową Agencją Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności numer 2020-3-PL01-KA347-095-071, okres realizacji 01.01.2021 - 31.12.2022 r.; przyznane dofinansowanie 49 720 EUR.

Badaniem objęto dwa projekty finansowane w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich oraz Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO o łącznej wartości umów 840 000 zł, przy czym środki przewidziane w poszczególnych latach realizacji projektów, według założeń podpisanych przez Stowarzyszenie z NIW umów, wynosiły:

- w projekcie pn. Obywatelska Róża Wiatrów ROZKWIT! – (kontynuacja i rozwinięcie): w 2022 r. – 100 000 zł, w 2023 r. – 132 000 zł i w 2024 r. – 168 000 zł (termin realizacji zadania publicznego wg umowy 31.12.2024 r.), termin ponoszenia wydatków kwalifikowanych w umowie określono od 1 marca 2022 r. do 31 grudnia 2024 r.;
- w projekcie pn. Wyrwani ze szponów pandemii... nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie!: w 2021 r. – 110 000 zł, w 2022 r. – 110 000 zł i w 2023 r. – 220 000 zł (termin realizacji zadania publicznego 31.12.2023 r.), termin ponoszenia wydatków kwalifikowanych w umowie określono od 10 maja 2021 r. do 15 grudnia 2023 r.

(akta kontroli str.5-14, 271-277, 487-498, 536-537)

1.1. Projekt pn. *Obywatelska Róża Wiatrów ROZKWIT! – (kontynuacja i rozwinięcie)*

Zadanie publiczne pod tytułem „Obywatelska Róża Wiatrów ROZKWIT! – (kontynuacja i rozwinięcie)” – dalej: *Róża Wiatrów*, realizowane było w ramach Programu Funduszu Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021 – 2030, edycja 2022, na podstawie umowy z 26 lipca 2022 r. (oraz aneksu z 30 grudnia 2022 r.¹⁰) zawartej pomiędzy Narodowym Instytutem Wolności, a Stowarzyszeniem, reprezentowanym przez Prezesa oraz Wiceprezesa¹¹.

Projekt wpisany był w Obszar tematyczny nr 3 *Tworzenie i rozwijanie porozumień organizacji obywatelskich* z trzema określonymi celami: 1) poprawa samoorganizacji społecznej; 2) wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym; 3) wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce.

Przewidziany w umowie termin realizacji zadania (do 31 grudnia 2024 r.) oraz wysokość dotacji (maksymalnie 400 tys. zł) były zgodne z założeniami Programu.

W latach 2022-2023 Stowarzyszenie otrzymało łącznie na realizację projektu dotacje z NIW o wartości 232 tys. zł (przelewy: 100 tys. zł z 29 lipca 2022 r. i 132 tys. zł z 22 marca 2023 r.).

¹⁰ .dla którego wniosek złożono zgodnie z wymogiem 30 dni tj. 29 listopada 2022 r.

¹¹ Umowa nr 264/III/2022.

Stowarzyszenie złożyło prawidłową ofertę realizacji zadania, zgodną ze wzorem zawartym w regulaminie Programu (załącznik nr 1), w terminie wynikającym z ogłoszenia konkursu, tj. w dniu 10 stycznia 2022 r. Wśród zadań przewidzianych wnioskiem była m.in. cykliczna realizacja kongresów klimatycznego, regionalistów oraz społeczeństwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 271- 277, 296-392)

1.2. Projekt pn. *Wyrwani ze szponów pandemii... nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie!*

Zadanie pod tytułem „Wyrwani ze szponów pandemii... nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie!” (dalej: *Wyrwani ze szponów*), realizowane było w ramach Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030, edycja 2021, na podstawie umowy z 19 listopada 2021 r. (oraz aneksu z 30 grudnia 2022 r.) zawartej pomiędzy NIW, a Stowarzyszeniem, reprezentowanym przez Prezesa oraz Wiceprezesa.

Projekt wpisany był w Priorytet 1a Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego.

Przewidziany w umowie termin realizacji zadania (do 31 grudnia 2023 r.) oraz wysokość dotacji (maksymalnie 440 tys. zł z przewidzianych w Programie RRO – 700 tys. zł) były zgodne z założeniami Programu.

W myśl oferty realizacji zadania, stanowiącego integralną część umowy, Stowarzyszenie zobowiązało się m.in. do zorganizowania grup wsparcia i udzielanie pomocy osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz organizacji wydarzeń integrujących lokalną społeczność.

Termin realizacji zadania ustalono na okres od 10 maja 2021 r. do 15 grudnia 2023 r. w trzech etapach.

Stowarzyszenie złożyło prawidłową ofertę realizacji zadania, zgodną ze wzorem zawartym w regulaminie Programu (załącznik nr 1), w terminie wynikającym z ogłoszenia konkursu, tj. w dniu 17 maja 2021 r.

(akta kontroli str. 5-14, 71-170)

2. W zakresie zasobów jakimi Stowarzyszenie dysponowało aplikując o środki z dotacji NIW ustalono, że we wniosku – sekcja metryczka organizacji¹² (oferta realizacji zadania publicznego) złożonym do projektu „Róża Wiatrów – ROZKWIT!” w obszarze metryczka organizacji wskazano m.in.: liczba osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę - 0, liczba pełnych etatów – 0, liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych – 0, liczba wolontariuszy akcyjnych – 0, liczba wolontariuszy stałych – 0, liczba członków stowarzyszenia – 0, liczba członków aktywnych - włączających się w życie stowarzyszenia – 0, budżet roczny za ostatni rok obrotowy – 300,00 zł.

W przypadku wniosku o dotację dla projektu „Wyrwani ze szponów pandemii ...” wskazano w obszarze metryczka organizacji: m.in.: liczba osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę - 0, liczba pełnych etatów – 0, liczba osób zatrudnionych na podstawie umów cywilno-prawnych – 1, liczba wolontariuszy akcyjnych – 6, liczba wolontariuszy stałych – 0, liczba członków stowarzyszenia – 15, liczba członków aktywnych - włączających się w życie stowarzyszenia – 10, budżet roczny za ostatni rok obrotowy – 0,00 zł.

¹² Wniosek nr 42902-2, po aneksie nr 42902-3

(akta kontroli str. 358, 137)

W kwestii posiadanych przez Stowarzyszenie zasobów Prezes zeznała: „Udostępniono mi nieodpłatnie pomieszczenia (dwie sale: mniejsza lub większa) w przyszpitalnym klubie Eskulap w Ciborzu. Tu nie było żadnej umowy. Tylko ustne porozumienie z dyrektorem szpitala. Innymi nieruchomościami nie dysponowaliśmy. Zamierzaliśmy realizować oba projekty własnymi siłami, czyli siłami członków. Nie mamy stałych współpracowników, osób zatrudnionych na etacie ani wolontariuszy nie mieliśmy” oraz „Faktycznie nie mamy stałych współpracowników ani też pracowników. Nie zatrudniamy nikogo jako Stowarzyszenie Matecznik. Generalnie jest to grono osób zaprzyjaźnionych oraz mojej rodziny. Nie mieliśmy stałej grupy, osoby pojawiają się doraźnie. To na pewno nie sprzyjało rzetelnej realizacji, podobnie jak kwestie pandemii, które zniechęciły do współpracy. Gdybyśmy mieli szerszą grupę współpracowników udałooby się zrealizować założenia projektów „Wyrwanych ...” i „Róży wiatrów”, jednak bez ludzi, bez kadr jest to trudne.”

(akta kontroli str. 513)

Jako partnera w realizacji zadania publicznego „Wyrwani ze szponów pandemii...” wskazano we wniosku Kółko Rolnicze wsi Marcinowice. Prezes Stowarzyszenia Matecznik w sprawie współpracy z partnerem w projekcie zeznała: „Popsuły się nasze relacje w zasadzie od początku, gdyż kilka razy Kółko bagatelizowało nasze problemy i na przykład nie przekazali nam w terminie poczty (np. faktury od zleceniobiorców). W zasadzie od początku współpraca z Kółkiem Rolniczym wsi Marcinowice się nie układała i żadnych działań wspólnie nie prowadziliśmy. Poza porozumieniem partnerskim nic wspólnie w projekcie „Wyrwani....” nie robiliśmy. Na ich miejsce pomaga nam, ale nieformalnie, Stowarzyszenie Obra-Warta. Nie zgłaszaliśmy tego do NIW, nie rozważaliśmy tego dotychczas.”

(akta kontroli str. 138, 187-188, 513)

Siedziba Stowarzyszenia mieści się w mieszkaniu prywatnym zamieszkałym przez Prezes Stowarzyszenia. Księgi rachunkowe prowadzone i przechowywane były poza siedzibą Stowarzyszenia¹³. Do końca I półrocza 2023 r. prowadzenie ksiąg rachunkowych poza siedzibą jednostki nie zostało zgłoszone do właściwego miejscowo Urzędu Skarbowego, stosownie do z art. 11a pkt 1 ustawy o rachunkowości¹⁴ (uor), co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

Prowadząca księgi rachunkowe Stowarzyszenia w tej sprawie zeznała że: „Prowadzę ewidencję księgową Stowarzyszenia Matecznik we własnym, prywatnym mieszkaniu czyli tzw. home office. Tak jest według mnie bardziej efektywnie ale też wygodniej, mam stały dostęp do dokumentacji – przede wszystkim faktury i dokumenty przychodzą mailowo i mogę elastycznie, w dogodnych godzinach, ewidencjonować dowody księgowe.”

Prowadząca ewidencję księgową obu projektów realizowanych przez Stowarzyszenie z dotacji NIW w latach 2021 - marzec 2023 nie była zatrudniona na podstawie pisemnej umowy zawartej ze Stowarzyszeniem do obsługi księgowej żadnego z dwóch analizowanych projektów.

Stowarzyszenie umowę zlecenia zawarło z ww. osobą na okres od 1 kwietnia 2023 r. do 28 grudnia 2023 r., a przedmiotem umowy było: księgową projektu „Róża wiatrów”.

Prowadząca ewidencję zeznała, że: „Nie mam stałej umowy o współpracę na prowadzenie ksiąg ze Stowarzyszeniem Matecznik. W ramach projektów „Róża

¹³ w miejscu zamieszkania osoby prowadzącej ewidencję księgową na rzecz Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci

¹⁴ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości - Dz.U. 2023 poz. 120 ze zm.

Wiatrów-ROZKWIT”, oraz „Wyrwani ze szponów pandemii...” w latach 2021 - marzec 2023 nie miałam podpisanych umów ze Stowarzyszeniem Matecznik, w 2023 r. już takie umowy posiadam - są to umowy zlecenia na kolejne miesiące. Nie pobierałam wynagrodzenia ze Stowarzyszenia Matecznik w latach 2021 - marzec 2023. Była to wyłącznie umowa ustna z Matecznikiem, nie pisemna. Matecznik podzielił projekt „Wyrwani ze szponów pandemii...” i przekazał do realizacji część merytoryczną projektu do realizacji Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta z siedzibą z Międzychodzie, gdzie świadczyłam usługi w zakresie ewidencji księgowej tego projektu, ale na rzecz Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka, który w praktyce realizował projekt „Wyrwani ze szponów pandemii...”. Było to w okresie 2021-2022 od początku projektu tj. listopada 2021 r.”

(akta kontroli str. 473, 480-485, 502-503, 534)

Zgłoszenie w sprawie miejsca prowadzenia ksiąg do US nastąpiło 4 lipca 2023 r. – w toku kontroli NIK.

(akta kontroli str. 499)

3-4. Stowarzyszenie nie uregulowało sposobu wydatkowania środków publicznych pochodzących z dotacji. Prezes Stowarzyszenia w odniesieniu do sposobu wyboru wykonawców zeznała: *Nie zostały określone reguły, procedury wyboru zleceniobiorców. W środowisku lokalnym i wśród znajomych, poprzez rozmowy z nimi, informowaliśmy o możliwości współrealizacji projektu i chętni zgłaszali akces i mogli uczestniczyć jako realizatorzy projektów. Wiedzieliśmy że zgłaszające się osoby mają doświadczenie dające rękojmię należytej realizacji zadania. Nie wprowadzono reguł dotyczących rozeznania rynku i tego nie badano, raczej zlecałam zakupy i zlecenia wśród znajomych i staraliśmy się by było to jak najtaniej.*

(akta kontroli str. 507)

W zależności od programu¹⁵, w ramach którego była realizowany projekt, zasady ponoszenia wydatków zostały opisane w podręczniku dla wnioskodawców/przewodniku dla beneficjentów i/lub regulaminie projektu. Wskazano w nich, że wydatki kwalifikowalne to wydatki m.in. racjonalne, efektywne, celowe, faktycznie poniesione w okresie wskazanym w umowie, udokumentowane i zgodne z odrębnymi przepisami prawa powszechnie obowiązującego.

Badanie próby 33 dokumentów¹⁶ poświadczających wydatki przy realizacji obu projektów w łącznej wartości 207,0 tys. zł (Róża Wiatrów – ROZKWIT ! – 50,9 tys. zł oraz „Wyrwani ze szponów pandemii...” - 156,1 tys. zł) wykazało m.in., że poniesiony wydatek:

- przewidziany był w budżecie projektu;
- termin poniesienia wydatku mieścił się w terminie określonym w umowie/aneksie do umowy (zgodny był z harmonogramem);
- wysokość poniesionego wydatku mieściła się w wartości określonej w umowie;
- dostawa towarów bądź realizacja usług została wykonana;
- wybór wykonawcy nie był poprzedzony rozeznaniem rynku, wyboru dostawcy dokonywano w sposób celowy;

¹⁵ pkt 8.5 regulaminu konkursu Priorytet 1a - Wsparcie działań misyjnych i rozwoju instytucjonalnego Edycja 2021, podręcznik priorytet 2-4 NoweFIO str. 27

¹⁶ 10 największych wydatków oraz wydatki pięciu największych kontrahentów

- dokumenty (faktury/rachunki) potwierdzające poniesienie wydatku, z wyjątkiem jednego, zawierały informację o sfinansowaniu wydatku ze środków dotacji oraz stosowne oznaczenia. Dokumenty, z wyjątkiem jednego, na odwrocie były opisane w sposób trwały oraz tak aby możliwe było powiązanie ich z wydatkiem projektowym.

(akta kontroli str. 205-211, 539-543)

Wyjątkiem była faktura nr 1/12/2021 z 13 grudnia 2021 r. o wartości 71.548 zł, błędnie określająca strony transakcji, a ponadto nie była ona opisana w sposób trwały oraz tak aby możliwe było powiązanie go z wydatkiem projektowym, nie posiadała informacji wskazujących na sfinansowanie wydatku ze środków dotacji. Nie zawarto na dokumencie wymaganego regulaminem konkursu zapisu: „Sfinansowano z dotacji PROO w wysokości ... w ramach realizacji zadania określonego umową nr”, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 184, 212)

Stowarzyszenie nie był podatnikiem podatku VAT. Ponoszone wydatki kwalifikowalne, przedstawiane do akceptacji do NIW obejmowały również podatek VAT. Stowarzyszenie nie miało możliwości odzyskania podatku VAT.

(akta kontroli str. 265)

5. Koszty zarządzania projektami/koszty administracyjne – w 2021 r. wyniosły 15 tys. zł, a w 2022 r. – 20,6 tys. zł w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii ...” oraz w projekcie „Róża Wiatrów – ROZKWIT!” – 23,7 tys. zł w 2022 r. i mieściły się w limitach określonych w umowach lub aneksach do umów¹⁷.

W odniesieniu do wynagrodzeń członków władz Stowarzyszenia ustalono, że w badanym okresie wyłącznie prezes Stowarzyszenia pobierała wynagrodzenie:

- w wysokości 3 tys. zł (3x1000 zł) w ramach projektu „Wyrwani ze szponów pandemii...” oraz

- 6 tys. zł (3x2000 zł) w ramach projektu „Róża wiatrów – ROZKWIT!”,

tj. w obu projektach łącznie 9 tys. zł. Pozostali członkowie władz Stowarzyszenia, w trakcie pełnienia funkcji, nie otrzymywali wynagrodzenia ze środków badanych projektów.

W przypadku obu projektów Stowarzyszenie Matecznik nie zlecało usług doradczych lub marketingowych.

Stowarzyszenie, mimo obowiązku, nie zgłosiło do NIW informacji o zmianie na stanowisku Zastępcy Prezesa Stowarzyszenia (uprawnionego do reprezentacji), co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 242-246, 260, 520, 598-630)

6. Stowarzyszenie zgodnie z wymogami zawartymi w obu umowach prowadziło wyodrębnioną ewidencję księgową dotyczącą wydatków ponoszonych w ramach realizacji zadania określonego w umowach, pozwalającą na jednoznaczną ich identyfikację (analizowane projekty posiadały dodatkowe oznaczenie pozwalające na zidentyfikowanie dokumentów – 1C i 1D).

¹⁷ koszty stanowiły odpowiednio 13,6% (15 tys. zł ze 110 tys. zł), 18,7% (20,6 tys. zł ze 111 tys. zł) i 23,7% (23,7 tys. zł ze 100 tys. zł) dotacji na dany rok

Prowadzenie ewidencji księgowej projektów odbywało się w programie, którego licencja nie należała do Stowarzyszenia Matecznik. Jak zeznała prowadząca ewidencję: „Licencja należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Obra – Warta. Czyli dowody księgowe Stowarzyszenia Matecznik ewidencjonują w programie finansowo-księgowym Ognik Premium nienależącym do Stowarzyszenia Matecznik, a do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta. Program pozwala prowadzić (ewidencję dla) 50 stowarzyszeń. Stowarzyszenie Matecznik ustalił to ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka Obra Warta, to było ich uzgodnienie.”

Faktycznym dysponentem danych zawartych w ewidencji księgowej pozostaje zatem podmiot trzeci, z którym w powyższym zakresie nie zostały określone szczegółowe zasady współpracy, co - zdaniem NIK - może w sytuacji wystąpienia zdarzeń losowych przynajmniej czasowo ograniczyć dostęp do danych w ewidencji księgowej.

(akta kontroli str. 200-204, 503)

Prezes Stowarzyszenia Matecznik zeznała: „Faktem jest, że dowody księgowe Stowarzyszenia Matecznik są ewidencjonowane w programie Ognik, którego licencja należy do Stowarzyszenia Obra-Warta. Wynika to z tego, że mamy ze Stowarzyszeniem Obra-Warta tą samą księgową i robi to w programie będącym na licencji należącej do Stowarzyszenia Obra - Warta. Wiem, że to jest nieodpowiedzialne, gdyż mogłaby się wydarzyć sytuacja, że nie mamy dostępu do własnych danych. Ta kwestia dla nas nie była dotychczas istotna i o niej nie rozmawialiśmy.”

(akta kontroli str. 515)

7. W przypadku realizacji umowy dla projektu „Wyrwani ze szponów pandemii ...” Stowarzyszenie Matecznik wbrew art. 16 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie¹⁸, powierzyło wykonanie części zadania (określonego umową z NIW), podmiotowi, który nie był wskazany w umowie, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 212)

W przypadku zaś drugiego z projektów tj. : „Róży wiatrów ...”, według oferty realizacji zadania (wniosku), stanowiącego integralną część umowy, Stowarzyszenie zobowiązało się do organizacji cyklu imprez lokalnych, tj. Lubuskich Kongresów Klimatycznych, Lubuskich Kongresów Regionalistów, Lubuskich Kongresów Społeczeństwa Obywatelskiego – inicjatywa „Szkoły Samorozwoju NGO”. Wskazano liczbę indywidualnych beneficjentów w wymiarze 10.000 oraz liczbę organizacji – 35. Termin realizacji zadania ustalono na okres od 1 marca 2022 r. do 31 grudnia 2024 r. w trzech etapach.

W § 4 pkt 1 umowy odnotowano, że Zleceniodawca – NIW wyraża zgodę na realizację przez Stowarzyszenie we współpracy z podmiotem trzecim działań określonych w ofercie w punkcie III.4 w zakresie określonym w kolumnie *Zakres działania realizowany przez podmiot niebędący stroną umowy*. Przy czym we wniosku nie wskazano zakresu działania, a wyłącznie nazwy podmiotów.

Stwierdzono m.in., że w odniesieniu do organizacji Lubuskiego Kongresu Społeczeństwa Obywatelskiego (2022 r.), Lubuskiego Kongresu Klimatycznego (2022 r. i 2023 r.), Lubuskiego Kongresu Regionalistów (2022 r.) oraz 1 edycji Szkoły Samorozwoju NGO (2022 r.) zaplanowano w ofercie realizacji zadania (tj. we

¹⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 571.

wniosku) kilkunastu partnerów zaangażowanych do realizacji zadania¹⁹, jednak dobrani zostali inni partnerzy-realizatorzy zadania (z którymi podpisano umowy partnerskie) i nie zgłoszono tego faktu w NIW, co zostało szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 348-349, 397-411)

Sprawozdanie częściowe z wykonania zadania „Róża Wiatrów - ROZKWIT!” w 2022 r. zostało złożone według wzoru ustalonego w załączniku nr 8 Programu, w wymaganym umową terminie (§ 9 pkt 4), tj. w dniu 12 stycznia 2023 r., a zaplanowane na 2022 r. działania zostały zrealizowane, tj. zorganizowano 1 Lubuski Kongres Klimatyczny, 1 Lubuski Kongres Obywatelski, 1 edycja Szkoła Samorozwoju NGO, 3 Lubuski Kongres Regionalistów. Poniesiono wydatki w wysokości 96.818,58 zł (z zaplanowanych 100.000,00 zł), a zwrot środków w należnej wysokości nastąpił terminowo (opis w pkt 8).

Według sprawozdania zadanie zrealizowano w odniesieniu do 29 beneficjentów indywidualnych (przy 10.000 zakładanych w ofercie) oraz 14 organizacji (35 zakładanych w ofercie). Osoba przygotowująca dane do sprawozdania oświadczyła, że w sprawozdaniu za 2022 r. z projektu „Róża Wiatrów – ROZKWIT!” popełniła omyłkę rachunkową i błędnie wskazała liczbę beneficjentów. Wg oświadczenia prawidłowa wartość to nie 29 a 159.

(akta kontroli str. 266-267, 279-295, 397-456)

Prezes Stowarzyszenia zeznała, że nie potrafi wyjaśnić rozbieżności oraz że nie weryfikowała wartości i danych zawartych w sprawozdaniach przekazanych do NIW.

(akta kontroli str. 507)

Zdaniem NIK, niska wartość realizacji wskaźnika, mimo iż pozostaje on do osiągnięcia do końca 2024 r., może budzić wątpliwości co do pełnej realizacji parametru w zakresie realizacji zadania w odniesieniu do beneficjentów indywidualnych.

8. Łączna kwota zwrotu do NIW z tytułu realizacji umów wyniosła 3.181,42 zł, wyłącznie w związku z realizacją projektu „Róża Wiatrów-ROZKWIT!” za 2022 r.

Zwrotu niewykorzystanej dotacji na realizację projektu dokonano w terminie wyznaczonym w umowie, tj. w dniu 13 stycznia 2023 r., zgodnie z § 10 ust. 2 umowy.

W przypadku projektu „Wyrwani ze szponów pandemii...” w pierwszym i drugim roku jego realizacji tj. za 2021 i za 2022 r., wydatkowano pełną wielkość dotacji – po 110 tys. zł, przy czym sprawozdanie cząstkowe za 2021 r. zostało zaakceptowane po korekcie²⁰, a za 2022 r. nie zostało do końca sierpnia 2023 r. zatwierdzone przez NIW. W powyższej kwestii trwają wyjaśnienia pomiędzy Stowarzyszeniem a NIW.

(akta kontroli str. 417-456)

¹⁹ Tj.: Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta, Stowarzyszenie Inicjatyw Edukacyjnych oraz Towarzystwo Gimnastyczne Sokół z Żar, ZHR Szczep Sten ze Świebodzina, ZHP Szczep z Międzyrzecza, Cybinki i Słubic, Duszpasterstwo Akademickie Centrum Kultury Studenckiej w Słubicach, KSM Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej, Towarzystwo Kresowe z Białkowa, Wspólnota św. Tymoteusza Gubin, Fundacja Szkoła Nowej Ewangelizacji św. Tymoteusza w Gubinie, Młodzieżowa Rada Powiatu Żarskiego, Młodzieżowa Rada Miasta Zielona Góra i Gorzów Wlkp., Młodzieżowa Rada Województwa Lubuskiego, Młodzieżowy Sejmik Województwa Lubuskiego.

²⁰ wersja zaakceptowana przez NIW przesłana została przez system obsługi dotacji 24 czerwca 2022 r.,

9. Beneficjent co do zasady prawidłowo realizował, wynikające z umowy, obowiązki informacyjno-promocyjne. W analizowanych 33 dowodach źródłowych²¹ z dwóch projektów w przypadku jednego dokumentu beneficjent nie umieścił logo NIW lub informacji, że projekt jest finansowany ze środków otrzymanych z NIW (faktura nr 1/12/2021 z 13.12.2021 r. na kwotę 71,5 tys. zł). Ponadto logo/informacje o finansowaniu projektu ze środków z dotacji NIW umieszczane były również na materiałach informacyjno-promocyjnych.

Stosownie do wytycznych promocji projektów dofinansowanych z NIW-CRSO wszelkie materiały wytworzone (w wersji elektronicznej lub fizycznej) w wyniku realizacji działania sfinansowanego w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego zarządzanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, powinny być wyraźnie opatrzone informacją dotyczącą źródła pochodzenia dotacji. W tym celu należy umieścić na nich napis „Sfinansowano/Współfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności ze środków [tu wpisać nazwę programu]” oraz logo NIW-CRSO i logo odpowiedniego programu.

Ponadto umowa z 19 listopada 2021 r. w § 6 pkt 2 zobowiązywała beneficjenta do umieszczenia logotypów oraz informacji o dofinansowaniu ze środków NIW „(...) na wszystkich materiałach, w szczególności promocyjnych, informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych dotyczących realizowanego zadania (...)”.

(akta kontroli str. 8, 539-541)

Brak opisu informującego o dofinansowaniu na ww. dokumencie wytworzonym w wyniku realizacji projektu finansowanego ze środków NIW według zeznań księgowej wynikał z „ (...) z mojego przeoczenia i dużej ilości obowiązków”, co opisano w pkt. 4 niniejszego wystąpienia.

(akta kontroli str. 212, 501)

10. Beneficjent w okresie 2021 do końca I półrocza 2023 nie był kontrolowany przez NIW. W książce kontroli brak wpisów.

(akta kontroli str. 258-259, 268)

11. Sprawozdanie cząstkowe za 2022 r. w projekcie „Róża Wiatrów – ROZKWIT!” sporządzone zostało według określonego wzoru, zawierało dane wynikające z ewidencji i zostało złożone poprzez system obsługi dotacji 12 stycznia 2023 r. tj. w terminie (do 30 dni od zakończenia roku budżetowego – § 9 pkt 4 umowy o realizację zadania publicznego) oraz zaakceptowane przez NIW.

W odniesieniu do drugiego z projektów regulamin konkursu PROO – Priorytet 1a edycja 2021 stanowi, że beneficjent przedkłada sprawozdanie cząstkowe w terminie 14 dni od zakończenia okresu finansowania. Sprawozdanie cząstkowe dla projektu „Wyrwani ze szponów pandemii ...” za 2021 r. zostało złożone terminowo, tj. 14 stycznia 2022 r. W następstwie korekt i uzgodnień z NIW wersja zaakceptowana przez NIW przesłana została przez system obsługi dotacji 24 czerwca 2022 r., tj. 161 dni po przekazaniu do NIW pierwotnej wersji sprawozdania. Sprawozdanie za rok 2022 zostało złożone 10 stycznia 2023 r.²² i do końca sierpnia 2023 r. nie zostało przekazane do zatwierdzenia w wersji akceptowalnej przez NIW.

²¹ szczegółowemu badaniu poddano 10 największych wydatków, oraz wydatki pięciu największych kontrahentów, w przypadku, gdyby nie znalazły się one w grupie najwyższych wydatków

²² sprawozdanie wg. systemu obsługi dotacji zwrócone do poprawy przez NIW 2 lutego 2023 r., następnie złożone 20 lutego 2023 r. i ponownie zwrócone do poprawy przez NIW 29 marca 2023 r. Według systemu sprawozdanie cząstkowe ponownie nie zostało złożone.

(akta kontroli str. 15-62, 278-295, 518-519)

Z dostępnej korespondencji wynika, że NIW sformułował (w mailu z 29 marca 2023 r.), zastrzeżenia do przekazanej wersji sprawozdania cząstkowego, m.in. w zakresie braku danych umożliwiających ocenę prawidłowości realizacji zadań i ich korelację z działaniami zaplanowanymi we wniosku o realizację zadania publicznego. NIW wskazał, że sprawozdanie wymaga dalszych wyjaśnień i ponownego złożenia korekty sprawozdania.

W odpowiedzi e-mailowej z 17 kwietnia 2023 r. do NIW wskazano informacje nie korespondujące w pełni z żądanym przez NIW zakresem, jednocześnie wskazując, że: „W kontekście złożonych wyjaśnień sprawozdanie nie zostało skorygowane”.

NIW w mailu z 10 maja 2023 r. wskazał na potrzebę odniesienia się przez Stowarzyszenie do szeregu działań określonych we wniosku o realizację zadania publicznego w poszczególnych obszarach, tj. m.in. o korekty opisu działań tak aby wynikało z nich czy i jakie działania podjęto oraz jakie efekty, w stosunku do założeń wynikających z wniosku, zostały osiągnięte.

Na szczegółowe pytania sformułowane przez NIW beneficjent odpowiedział w e-mailu z 11 maja 2023 r., że będzie „potrzebował miesiąca czasu” na udzielenie odpowiedzi do uwag. Do końca sierpnia 2023 r. odpowiedź, którą NIW zaakceptowałby jako kompletną, nie została przekazana do NIW.

W treści obu maili z NIW (zarówno z 29 marca jak też z 10 maja 2023 r.) zawarto informację wskazującą na liczne braki w opisie merytorycznym sprawozdania, które uniemożliwiają ocenę prawidłowości realizowanych zadań. NIW wskazał, że niezbędne jest uzupełnienie opisu zrealizowanych działań w korelacji z zaplanowanym we wniosku zakresem i korekta sprawozdania w zakresie opisu działań i wskaźników. Dla pozostałych wyjaśnień wskazano, iż należy je przesłać w terminie 7 dni kalendarzowych od otrzymania maila.

Złożenie korekty sprawozdania oraz wskazanych przez NIW wyjaśnień było niezbędne do akceptacji sprawozdania za 2022 r. i wypłaty transzy środków na 2023 r.

(akta kontroli str. 544-580)

Regulamin konkursu PROO – Priorytet 1a (pkt 16.3.) stanowi, że beneficjent dostarcza na wezwanie NIW stosowne uzupełnienia i wyjaśnienia do sprawozdania w nieprzekraczalnym terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania.

Osoba sporządzająca sprawozdania Stowarzyszenia Matecznik (jednocześnie skarbnik Stowarzyszenia LGROW) zeznała że: „Zapisy we wnioskach wskazywały jednoznacznie na możliwą współpracę ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta i stąd mój udział. Rola składającego wyjaśnienia wynikała z mojego doświadczenia i rozeznania w meandrach realizacji tego rodzaju wniosków. W przypadkach kiedy nie byliśmy w stanie przesłać informacji pisemnej, telefonicznie uzgadniano z przedstawicielem NIW (opiekunem projektu) o występujących problemach z terminowym przekazaniem wyjaśnień. Przy czym NIW zawsze wyrażał telefonicznie lub mailowo zgodę na przekazanie wyjaśnień w innym niż zakładany umową terminie.

Nie przypominam sobie na tę chwilę, żeby NIW formułował wezwania w trybie paragrafu 9 pkt 5 umowy. Zasadniczo były to prośby o udzielenie dodatkowej informacji o których mowa w pkt 4 paragrafu 9 umowy” oraz „Wiele uzgodnień odbywało się telefonicznie i w myśl tych uzgodnień modyfikowane przekazywane do NIW informacje. Terminy nie były dochowane ze względu na problemy kadrowe, tak jak jest to aktualnie, gdzie zarząd Stowarzyszenia – obie panie sprawujące funkcje,

są ze względów zdrowotnych wyłączone z działalności Matecznika i Stowarzyszenie Obra-Warta pełni funkcje wsparcia technicznego do czasu powrotu osób kluczowych.”

(akta kontroli str. 582)

Według opinii NIW z lutego 2022 r.²³ czynności pomocnicze o charakterze technicznym do których w zeznaniach mógł nawiązywać skarbnik LGROW nie mogą stanowić meritum zadania i nie mogą być tożsame z realizacją zadania.

(akta kontroli str. 505)

W sprawie dostępności do korespondencji mailowej i tego kto faktycznie dysponuje i gdzie jest przechowywana dokumentacja dotycząca realizowanych przez Stowarzyszenie Matecznik projektów „Wyrwani ze szponów pandemii...” oraz „Róża Wiatrów-ROZKWIT!”, w szczególności korespondencja (pisemna i mailowa) z NIW w zakresie wniosków umów i sprawozdań dla ww. projektów za okres 2021- 2023 osoba zajmująca się sprawozdawczością - skarbnik LGROW zeznał że: „Maile były przesyłane do mnie, dokumentacją dysponował Matecznik. Mam dostęp do generatora wniosków Stowarzyszenia Matecznik.”

Stowarzyszenie Matecznik nie dysponuje pełną dokumentacją z uzgodnień z NIW w zakresie sprawozdań częściowych, co zostało zawarte w opisie nieprawidłowości.

(akta kontroli str. 582)

12. Nie wystąpiły przypadki zbywania rzeczy zakupionych ze środków pochodzących z dotacji przed upływem okresu wymaganego regulaminem (pięciu lat od dnia dokonania zakupu). W badanym okresie Stowarzyszenie nie osiągnęło przychodów z tytułu zbycia ruchomości sfinansowanych z dotacji NIW.

(akta kontroli str. 200-204, 592-597)

13-14. W odniesieniu do badanych dowodów źródłowych ustalono, że dotacja została wydatkowana zgodnie z harmonogramem, tj. w wysokości nieprzekraczającej na dany projekt kwot przewidzianych w umowie i zawartych aneksach oraz zgodnie z przeznaczeniem określonym we wniosku.

Wystąpiły natomiast przesunięcia w realizacji pomiędzy poszczególnymi działaniami, o których nie był informowany uprzednio NIW, i tak spośród rozliczonych przez NIW dotacji najwyższe wartością przesunięcie środków nastąpiło w 2021 r. w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii...” w pozycji Realizacja unikalnych inicjatyw... (misyjny aspekt faza 1), gdzie poniesione wydatki wyniosły 37.024 zł, przy przewidywanych we wniosku na tamten okres 17.220 zł.

(akta kontroli str. 131, 213, 215-216, 539-541)

Prezes Stowarzyszenia w ww. zeznała: „Nie wiem dlaczego doszło do takiej zmiany kwot i czym to było spowodowane. O ile sobie przypominam to nie informowano o takiej zmianie NIW. Najpewniej dopiero poinformowano NIW poprzez złożenie sprawozdania.”

(akta kontroli str. 515)

Żaden z dwóch badanych projektów dofinansowanych dotacją NIW zgodnie z założeniami umów, nie został jeszcze ukończony. W związku z powyższym nie jest możliwe pewne określenie czy zakładane cele, w tym efekty rzeczowe zostały osiągnięte w wyniku realizacji projektu i czy były one zgodne z założeniami. Niepokoić może jednak niski wskaźnik beneficjentów (159 przy założeniu 10000) uzyskany w pierwszym roku (z trzech) realizacji projektu „Róża Wiatrów-ROZKWIT!” jak również

²³ <https://niw.gov.pl/opinia-prawna-ws-stosowania-art-16-ust-4-udppiwl>

brak akceptacji sprawozdania cząstkowego za 2022 r. w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii...” utrudniający pełne i terminowe zrealizowanie założeń projektu.
(akta kontroli str.266-267, 518)

15. Oba analizowane projekty pozostają w fazie realizacji, zatem określenie osiągnięcia efektów rzeczowych w danym projekcie nie jest możliwe, przy czym zadanie „Wyrwani ze szponów pandemii ...” według założeń umowy powinno zostać zakończone w połowie grudnia 2023 r., a zadanie „Róża Wiatrów ...” z końcem 2024 r.

W związku z brakiem akceptacji sprawozdania cząstkowego za 2022 r. połowa wartości zadania „Wyrwani...” tj. 220 tys. zł nie została do dnia 31 czerwca 2023 r. przekazana przez NIW beneficjentowi, w związku z czym zaplanowane na 2023 r. działania nie zostały wykonane.

Niektóre z zakładanych do realizacji w 2021 r. i 2022 r. działań nie zostały wcale lub w zakładanym w projekcie kształcie zrealizowane ani w 2021 r., ani w 2022 r., ale były także działania, w których zakładane we wniosku parametry zostały zrealizowane powyżej założeń.

Realizacja projektu „Wyrwani ze szponów pandemii...” zakładała m.in. w listopadzie 2021 r. inaugurację siedziby Stowarzyszenia Matecznik we wsi Marcinowice w obiekcie partnera w projekcie Kółka Rolniczego wsi Marcinowice połączone z konferencją popularnonaukową, występami poetycko-muzycznymi i wspólnymi śpiewami. Przewidziano udział m.in. władz lokalnych i mediów oraz zaprzyjaźnionych stowarzyszeń i organizacji. Zakładaną liczbę uczestników określono na 100. Do końca 2022 r. działanie to nie zostało zrealizowane.

(akta kontroli str. 51, 111, 518, 631-645)

W związku z wyżej opisanym wstrzymaniem finansowania ze względu na brak akceptacji sprawozdania cząstkowego za 2022 r., znaczne ryzyko niezrealizowania działań lub niezrealizowania w kształcie określonym przez strony umowy o dotację istnieje także w odniesieniu do działań mających zostać zrealizowane w 2023 r.

Działaniami przewidzianymi do realizacji w 2023 r. (w ramach misyjnego aspektu realizacji projektu pomocy postcovidowej wobec społeczności lokalnej: regres funkcjonalności fizycznej – faza 3) było m.in. podjęcie rywalizacji sportowo-rekreacyjnej we wspólnocie rodzinnej a następnie między wsiami, w ramach których przewidziano m.in. „rozmaitego typu challenge”, np. „challenger ekwilibrystyki kulinarnej (podrzucanie naleśników) lub rywalizacja na najładniejszy ogród” oraz turniej rodzin. Założono udział co najmniej połowy mieszkańców wsi (tj. 450 osób), przewidziano „minimum 10 inicjatyw” o uśrednionym koszcie 5,5 tys. zł, łącznie 55 tys. zł na działanie.

(akta kontroli str. 115)

W związku z opóźnieniem w przekazaniu środków na 2023 r., dla realizacji opisanych działań, wzrasta ryzyko ich niepełnej bądź nieterminowej realizacji, jak też wątpliwa staje się zasadność ich przeprowadzania, np. konkursu na najładniejszy ogród w okresie październik-listopad.

Prezes Stowarzyszenia zeznała w sprawie niepełnej realizacji działań w projekcie: „Mamy stałe problemy z obsłużeniem tych działań. Nie mamy sali do realizacji działań czy obsługi medialnej i w tym tkwi największy kłopot. Nie informowaliśmy na bieżąco NIW o zmianach czy trudnościach, gdyż było to na koniec wykazywane w sprawozdaniu.”

(akta kontroli str. 513)

Poza przypadkami braku lub niepełnej realizacji działań w zakładanym terminie, stwierdzono także działania zrealizowane w danym okresie sprawozdawczym przekraczającym założenia z wniosku nawet o 215 % w stosunku do wartości przewidziane na dany rok²⁴, tak ja to miało miejsce w rozliczeniu za 2021 r. w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii...” w odniesieniu do poz. Realizacja unikalnych inicjatyw... (misyjny aspektzerwanie więzi społecznych - faza 1).

Według sprawozdania cząstkowego²⁵ dla tego działania wskazano, że „założenia realizowane zgodnie z wnioskiem o dofinansowanie (...)”, a następnie że „w ramach zadania przekroczone założenia projektowe dla roku 2021”, przeprowadzono 8 spotkań integrujących, łączny udział 226 osób, przy czym w kolumnie opis z wniosku wskazano (po zmianie) na możliwość przeprowadzenia 6 wydarzeń integrujących, co najmniej 100 uczestników, szacunkowy koszt 17,22 tys. zł.

(akta kontroli str. 22)

Prezes w tej kwestii zeznała: „Nie wiem dlaczego doszło do takiej zmiany kwot i czym to było spowodowane. O ile sobie przypominam to nie informowano o takiej zmianie NIW. Najpewniej dopiero poinformowano NIW poprzez złożenie sprawozdania.”

(akta kontroli str. 515)

Działania powyższe wskazują na istotną dowolność w podejściu do realizacji przez Stowarzyszenie założeń poszczególnych działań przewidzianych wnioskiem i umową o dotację w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii ...”. Zgodnie z pkt 15 Regulaminu konkursu PROO Priorytet 1a tego rodzaju zmiany w wysokości poszczególnych wydatków jak też zmiany w terminie realizacji działań co do zasady wymagają zgłoszenia (pisemnego lub mailowego) NIW oraz akceptacji i wykazania w sprawozdaniu.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1) Księgi rachunkowe prowadzone i przechowywane były poza siedzibą Stowarzyszenia bez wymaganego zgłoszenia do właściwego miejscowo Urzędu Skarbowego, co było niezgodne z art. 11a pkt 1 oraz art. 73 ust. 4 ustawy o rachunkowości.

Zgodnie z art. 11a pkt 1 ustawy o rachunkowości w przypadku gdy księgi rachunkowe są prowadzone poza siedzibą jednostki lub miejscem sprawowania zarządu, kierownik jednostki jest obowiązany m.in. powiadomić właściwy urząd skarbowy (US) o miejscu prowadzenia ksiąg w terminie 15 dni od dnia ich wydania.

Zawarty w art. 73 ust. 4 uor wymóg odpowiedniego stosowania art. 11a uor wskazuje, że kierownik jednostki powinien w ciągu 15 dni powiadomić właściwy US nie tylko o miejscu prowadzenia ksiąg rachunkowych, ale i o miejscu ich przechowywania.

Prezes w powyższej kwestii zeznała że: „Ja osobiście takiego zgłoszenia do Urzędu Skarbowego nie dokonywałam (...)”.

Stosowne zgłoszenie w toku kontroli NIK (4 lipca 2023 r.) zostało przekazane do właściwego miejscowo urzędu skarbowego.

(akta kontroli str. 499, 506)

²⁴ poniesione wydatki wyniosły 37.024 zł, przy przewidywanych we wniosku 17.220 zł, o czym uprzednio nie poinformowano NIW,

²⁵ skorygowane sprawozdanie cząstkowe z 24 czerwca 2022 r.

2) Stowarzyszenie Matecznik przekazało do realizacji Stowarzyszeniu Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta część działań²⁶ objętych fakturą 1/12/2021 z 13 grudnia 2021 r. w ramach zadania publicznego „Wyrwani ze szponów pandemii ...”.

Z całkowitego budżetu na 2021 r. w wysokości 110 tys. zł, kwota 71,5 tys. zł (faktura na 1/12/2021) stanowiła 65% wydatków w tym okresie sprawozdawczym.

(akta kontroli str. 212-213)

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, przyjmując zlecenie realizacji zadania publicznego w trybach, o których mowa w art. 11 ust. 2, zobowiązują się do wykonania zadania publicznego w zakresie i na zasadach określonych w umowie odpowiednio o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego (...), a organ administracji publicznej zobowiązuje się do przekazania dotacji na realizację zadania.

Zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy, o której mowa w ust. 1, chyba że umowa ta zezwala na wykonanie określonej części zadania przez taki podmiot (art. 16 ust. 4 cyt. ustawy). Ponadto, zgodnie z art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych²⁷ dotacje udzielone z budżetu państwa wykorzystane niezgodnie z przeznaczeniem, podlegają zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych, w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia okoliczności, o których mowa w pkt 1 lub pkt 2.

Umowa z NIW z 19 listopada 2021 r. dla projektu „Wyrwani ze szponów pandemii ...” nie przewidywała możliwości powierzenia przez Stowarzyszenie Matecznik realizacji części zadania przez podmiot niebędący stroną umowy z NIW.

W umowie dopuszczono jedynie możliwość realizacji zadania w grupie partnerskiej we współpracy z partnerem lub partnerami na podstawie umowy stanowiącej załącznik do umowy z NIW (§ 4 ust 1). Partnerem wskazanym we wniosku było Stowarzyszenie Kółko Rolnicze wsi Marcinowice.

(akta kontroli str. 5-14)

W § 4 ust 3 umowy określono, że za wydatki kwalifikowalne uznaje się wyłącznie wydatki ponoszone przez partnerów będących podmiotami uprawnionymi do udziału w konkursie. Zgodnie z pkt 6.2 Regulaminu Stowarzyszenie LGR Obra-Warta nie było partnerem wskazanym przez Stowarzyszenie Matecznik.

W §13 ust. 1 pkt 3 umowy z NIW wskazano, że umowa może zostać przez NIW rozwiązana ze skutkiem natychmiastowym w przypadku przekazania przez Beneficjenta części lub całości dotacji osobie trzeciej w sposób niezgodny z niniejszą umową.

²⁶ Środki te stowarzyszenie, zgodnie z fakturą nr 1/12/2021 z 13.12.2021 r., przeznaczyło na:

- misyjny aspekt realizacji projektu pomocy postcovidowej wobec społeczności lokalnej: zerwanie więzi społecznych – 8 610 zł;
- misyjny aspekt realizacji projektu pomocy postcovidowej wobec społeczności lokalnej: zerwane mechanizmy transmisji kultury faza I – 26 568 zł;
- misyjny aspekt realizacji projektu pomocy postcovidowej wobec społeczności lokalnej: cyberuzależnienia faza I – 16 400 zł;
- wsparcie instytucjonalne i organizacyjne stowarzyszeń i organizacji lokalnych – tworzenie partnerstw i przeglądów dobrych praktyk – 10 000 zł;
- zarządzanie – 20 000 zł.

²⁷ Dz.U. z 2023 r. poz. 1270 – ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych

(akta kontroli str. 5-14)

Stowarzyszenie Matecznik zawarło ze stowarzyszeniem LGR Obra-Warta jedno porozumienie o współpracy (na dokumencie brak daty) wskazujące że współpraca ma umożliwić m.in.: funkcjonowanie Stowarzyszenia Matecznik w czasie zaangażowania organizacji w walkę z pandemią COVID-19, wykorzystanie potencjału merytorycznego Stowarzyszenia LGR Obra-Warta oraz bazy lokalowej którą dysponuje w Pszczewie, warunki szczegółowe poszczególnych działań będą każdorazowo uwzględniane przez strony.

(akta kontroli str. 187)

W opinii Zespołu radców prawnych NIW z lutego 2022 r.²⁸ wskazano m.in., że: zadanie publiczne nie może być realizowane przez podmiot niebędący stroną umowy o wsparcie lub powierzenie realizacji zadania publicznego. Organizacja, która została wyłoniona w konkursie na realizację danego zadania publicznego i podpisała stosowną umowę, nie może dokonać dalszego powierzenia tego zadania publicznego ani w całości ani w części innym podmiotom/podwykonawcom. Ma to służyć uniknięciu sytuacji omijania przepisów ustawy w ww. zakresie. Instytucja posłużenia się przez organizację – stroną umowy o wsparcie lub powierzenie realizacji zadania publicznego – podwykonawcą przy realizacji zadania określonego umową stanowi wyjątek od ww. zasady. Przekazanie otrzymanej przez organizację od organu dotacji musi nastąpić za wiedzą i zgodą organu.

(akta kontroli str. 505)

Przekazanie przez Stowarzyszenie części zadań do realizacji podmiotowi trzeciemu wbrew postanowieniom umowy z NIW stanowiło naruszenie art. 16 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie i doprowadziło do wykorzystania dotacji niezgodnie z jej przeznaczeniem.

Prezes Stowarzyszenia w kwestii przekazania realizacji części umowy innemu podmiotowi zeznała: „Nie byliśmy w stanie realizować projektu samodzielnie lub z partnerem (Kółko Rolnicze Marcinowice) w związku z trudnościami zdrowotnymi (okołocovidowymi), w związku z czym przekazano do realizacji część merytorycznych zadań w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii ...” Stowarzyszeniu Obra- Warta, o którym wiedzieliśmy że mają odpowiednie doświadczenie. W okresie listopad - grudzień 2021 r. nasze Stowarzyszenie nie było w stanie zrealizować założonych projektem działań ze względu na kłopoty zdrowotne. Z panem K.S. z LGR Obra-Warta znam się prywatnie i wiem że jest osobą, która może pomóc w trudnych sytuacjach. Nie przypominam sobie abyśmy informowali o tym NIW.”

Ponadto zeznała: „Ze stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka Obra-Warta mamy podpisane ogólne porozumienie partnerskie, nie pamiętam kiedy zostało podpisano. Innych umów z LGR Obra – Warta nie posiadamy.”

(akta kontroli str. 508-509)

Zajmująca się ewidencją dowodów księgowych w Stowarzyszeniu Matecznik jak też w Stowarzyszeniu LGR Obra – Warta zeznała: „W związku z przekazaniem realizacji części projektu LGR Obra Warta przez Stowarzyszenie Matecznik była potrzeba przekazania środków na realizację działań w ramach projektu „Wyrwani...”. Opis w treści faktury „za realizację wybranych elementów projektu” nie jest prawdziwy, gdyż działania te nie były jeszcze wykonane. Pozycje w treści faktury i przyporządkowane

²⁸ <https://niw.gov.pl/opinia-prawna-ws-stosowania-art-16-ust-4-udppiwl/>; podobnie w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z dnia 24 sierpnia 2016 r., sygn. akt: I SA/Bk 24/16

im kwoty nie odpowiadają faktycznie poniesionym wydatkom wynikającym z ewidencji Stowarzyszenia LGR Obra-Warta (załączeniu) gdyż zostały ujęte w wielkościach takich by wyczerpywały kwoty z harmonogramu tj. limit 110 tys. zł określony na 2021 r. Omawiana faktura została wystawiona w związku z obowiązującym porozumieniem o współpracy pomiędzy stowarzyszeniami Matecznik a Grupą Rybacką na podstawie, którego miało dojść do przekazania środków Grupie Rybackiej faktycznie realizującej projekt na wykonanie przyszłych działań. Działania te Grupa Rybacka realizowała do końca 2021 r.”

(akta kontroli str. 500)

Prezes Stowarzyszenia zeznała także: „(...) Przekazaliśmy środki do Stowarzyszenia Obra-Warta ze względu na to że współpracowaliśmy z nimi a sami nie mogliśmy w tamtym czasie zagospodarować środków w takiej wysokości. Przekazaliśmy część projektu do realizacji Stowarzyszeniu LGR Obra-Warta i ślad za tym zostały przekazane środki finansowe na jego realizację. (...) To ja zatwierdziłam do zapłaty fakturę nr 1/12/2021.”

(akta kontroli str. 512)

Skarbnik Stowarzyszenia LGR Obra – Warta zeznał: „(...) Stowarzyszenie Obra-Warta wsparło Stowarzyszenie Matecznik i w zasadzie projekt byłby tak samo realizowany przez Matecznik jak to miało miejsce gdy zrobiło to Stowarzyszenie Obra-Warta. Zlecenia Stowarzyszenia Obra-Warta dla działań które były wykonywane przez zleceniobiorców były tożsame ze zleceniami jakie realizowałby Matecznik. Z uwagi na problemy zdrowotne, wyłączenie p. Prezes Matecznika zaangażowanej w covid, Stowarzyszenie Matecznik z obawy o utratę dotacji w 2021 r. wspomogło się doświadczeniem Stowarzyszenia Obra-Warta. Była to moja propozycja mająca na celu uniknięcie totalnego paraliżu projektu, co zostało zaakceptowane przez Stowarzyszenie Matecznik jak też przez Stowarzyszenie Obra-Warta, którego jestem Skarbnikiem. To Stowarzyszenie Obra-Warta zlecało zleceniobiorcom prace w ramach wybranych działań w projekcie „Wyrwani ...”, lecz była to realizacja woli Matecznika. Taka forma wsparcia nie była kontynuowana w 2022 i najpewniej nie będzie w 2023 r., choć jesteśmy obecni i wspieramy Matecznik w projekcie, także poprzez odrębne umowy zlecenia. Było to według mnie wsparcie czysto techniczne.

(akta kontroli str. 510-511)

Nie sposób podzielić opinię o czysto technicznym charakterze wsparcia Stowarzyszenia LGR Obra-Warta w grudniu 2021 r. udzielonego Stowarzyszeniu Matecznik Pomocniczości i Dobroci.

W opinii Zespołu radców prawnych NIW z lutego 2022 r. wskazano m.in.: „O tym, czy zlecenie danego działania podmiotowi zewnętrznemu stanowi zlecenie realizacji zadania publicznego podwykonawcy decyduje znaczenie konkretnego działania w stosunku do całokształtu treści złożonej oferty. Jeśli z treści oferty wynika, że dana czynność stanowi zasadniczą merytoryczną część oferty realizacji zadania publicznego, to jej podzlecenie uznać należy za posłużenie się przez organizację podwykonawcą przy realizacji zadania publicznego. Natomiast jeżeli dana czynność, także ta niezbędna do wykonania zadania publicznego, ma charakter pomocniczy, to nie utożsamia się jej z samym zadaniem.”

(akta kontroli str. 505)

3) Zmiany w realizacji części zadań zaplanowanych w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii...” przewidzianych na 2022 r. w harmonogramie określonym we wniosku o dofinansowanie stanowiącym integralną część umowy z NIW skutkowały

przekazaniem sprawozdania częściowego za 2022 r. zawierającego niekompletne dane, którego Stowarzyszenie jak dotąd (koniec sierpnia 2023 r.) nie uzupełniło.

Stowarzyszenie Matecznik nieterminowo, niezgodnie z § 9 pkt 4 umowy, przekazywało do NIW informacje oraz uzupełnienia do sprawozdania częściowego za 2022 r. w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii ...”, a zawarte w sprawozdaniu dane i odmowa ich korekty nie pozwalały na pełną ocenę wykonania realizowanych w projekcie zadań. Stowarzyszenie pierwotnie sprawozdanie częściowe za 2022 r. dla ww. zadania złożyło w terminie, tj. 10 stycznia 2023 r., które wg. systemu obsługi dotacji zwrócone zostało do poprawy przez NIW 2 lutego 2023 r. Skorygowane sprawozdanie złożono 20 lutego 2023 r. i ponownie zostało zwrócone do poprawy przez NIW 29 marca 2023 r. Według systemu obsługi dotacji na koniec sierpnia 2023 r. uzupełnione sprawozdanie częściowe ponownie nie zostało złożone.

(akta kontroli str.518)

Stowarzyszenie nie dysponuje dostępem do pełnej dokumentacji dotyczącej ww. sprawozdania częściowego za 2022 r. (uzgodnienia i korespondencję prowadził w imieniu Stowarzyszenia Matecznik „po koleżeńsku” skarbnik Stowarzyszenia LGR Obra-Warta).

W udostępnionym w toku kontroli mailu do NIW z 17 kwietnia 2023 r. w imieniu Stowarzyszenia Matecznik skarbnik Stowarzyszenia LGR Obra - Warta wskazał, że „w kontekście złożonych wyjaśnień sprawozdanie nie zostało skorygowane”, co należy rozumieć jako odmowę sporządzenia korekty o którą wniósł NIW 29 marca 2023 r.

Zgodnie z umową z NIW żądanie dodatkowych informacji, wyjaśnień oraz dowodów do sprawozdań jest wiążące dla Beneficjenta (§ 9 pkt 4 umowy)

(akta kontroli str. 10, 549)

Wobec powyższego odmowa korekty sprawozdania częściowego zawarta w odpowiedzi mailowej była niezgodna z umową.

Składający zeznania skarbnik Stowarzyszenia LGR Obra-Warta, zajmujący się sprawozdaniami częściowymi Stowarzyszenia Matecznik, w odpowiedzi na pytanie „Dlaczego (...) do dnia 25 sierpnia 2023 r. nie została złożona kolejna korekta sprawozdania częściowego w związku z uwagami formułowanymi przez NIW do sprawozdania za rok 2022 r. w projekcie „Wyrwani ze szponów pandemii” wskazał: „Według mnie przygotowałem kompletną odpowiedź na pytania sformułowane przez NIW dotyczące uzupełnienia sprawozdania częściowego w projekcie „Wyrwani ...” za 2022 r. Nie uważam by należało coś w złożonym za 2022 r. sprawozdaniu poprawiać. Przekazana kontrolerowi NIK dokumentacja dotycząca sprawozdawczości była niekompletna i zawierała dodatkowe wersje elektroniczne załączników, z którymi chciałbym się zapoznać by w pełni odpowiedzieć na to pytanie.”

(akta kontroli str. 511)

Zgodnie z regulaminem konkursu (pkt 16.1.) rozliczenie dotacji następuje na podstawie złożonego sprawozdania, które zawiera informacje na temat stopnia realizacji zaplanowanych działań oraz osiągniętych rezultatów, uzyskanych w wyniku realizacji działań wartości zaplanowanych wskaźników, a także wydatków poniesionych ze środków dotacji.

Prezes Stowarzyszenia zeznała że „(...) sprawami sprawozdań zajmuje się p. (...) ze Stowarzyszenia Obra-Warta i on ma w tej sprawie korespondencję i dokumenty oraz „Nie mam wiedzy co jest w korespondencji z NIW dotyczącej sprawozdawczości. Nie brałam w tym udziału ani nie nadzorowałam tego. Zostało to po koleżeńsku

powierzone p. (...) ze Stowarzyszenia Obra-Warta. Nie interesowałam się tym dlaczego tak długo trawa weryfikacja sprawozdań częściowych. Gdy o sprawozdania zapytałam p. (...) otrzymywałam odpowiedź, że jest to w trakcie uzgodnień z NIW, nie byłam informowana o stanowisku zawartym w okazanym mi e-mailu p. (...) z 17 kwietnia 2023 r. do NIW że „w kontekście złożonych wyjaśnień sprawozdanie nie zostało skorygowane”. Uważam że należało szczegółowo poinformować NIW o działaniach i skorygować sprawozdanie częściowe za 2022 r. Pan (...) nie konsultuje korespondencji z NIW w imieniu Stowarzyszenia Matecznik z władzami kierowanego przeze mnie Stowarzyszenia. Ma moje zaufanie i pełną swobodą w kontaktach z NIW w imieniu Matecznika w zakresie sprawozdań, mimo że robi to po koleżeńsku i nieformalnie.” oraz „Jako Stowarzyszenie Matecznik nie dysponujemy korespondencją z NIW w sprawie sprawozdań częściowych i ich uzupełnień czy wyjaśnień, w związku z czym nie było możliwe przekazanie tej dokumentacji w toku kontroli NIK, kontrolerowi w odpowiedzi na zgłaszane o tę dokumentację prośby. Ja przebywałam ostatni miesiąc na zwolnieniu lekarskim tj., od 24 lipca 2023 r. do 24 sierpnia 2023 r. Dokumentacja jest u p. (...) ze Stowarzyszenia Obra-Warta, który podjął się wyjaśnić kwestie sprawozdań z NIW.”

(akta kontroli str. 513-514)

W związku z brakiem akceptacji przez NIW sprawozdania częściowego za 2022 r., środki z dotacji na rok 2023 (w wysokości 220 tys. zł, tj. połowy wartości zadania publicznego „Wyrwani ze szponów pandemii ...”) nie zostały do końca sierpnia 2023 r. przekazane beneficjentowi przez NIW.

Biorąc pod uwagę ograniczone zasoby kadrowe Stowarzyszenia, w ocenie Izby niewiele ponad trzy miesiące na wydatkowanie połowy środków całej wartości projektu stanowi istotne ryzyko niepełnego lub nieterminowego zrealizowania zadania publicznego.

4) Stowarzyszenie Matecznik nie zgłosiło do NIW informacji ujawnionej 10 stycznia 2022 r. w KRS o zmianie z 22 grudnia 2021 r. na stanowisku zastępcy Prezesa Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci w Ciborzu (uprawnionego do reprezentacji), mimo obowiązku wynikającego z treści regulaminu konkursu PROO – Priorytet 1a (pkt 15) gdzie wskazano, że Beneficjent jest zobowiązany informować na bieżąco o zachodzących zmianach w zadaniu, jednak nie później niż w terminie 14 dni od daty zaistnienia zmian, w szczególności o zmianie osób upoważnionych do reprezentacji.

(akta kontroli str. 472, 480-483)

Prezes Stowarzyszenia zeznała w ww. kwestii: „Nie wiem dlaczego zmiana osoby uprawnionej do reprezentacji tj. zastępcy prezesa Stowarzyszenia Matecznik, która miała miejsca na przełomie 2021/2022, dotychczas nie została zgłoszona do NIW. Nie było jasno wskazanej osoby, która ma za to odpowiadać.”

(akta kontroli str. 514)

Powyższe może wskazywać, że jedną z przyczyn trudności w realizacji był brak przypisania poszczególnym osobom konkretnych zakresów obowiązków w ramach realizowanego zadania publicznego.

5) W projekcie „Róża Wiatrów-ROZKWIT!” przy realizacji kongresów - Lubuskiego Kongresu Społeczeństwa Obywatelskiego (2022 r.), Lubuskiego Kongresu Klimatycznego (2022 r. i 2023 r.), Lubuskiego Kongresu Regionalistów (2022 r.) oraz 1 edycji Szkoły Samorozwoju NGO (2022 r.) - zostali dobrani inni niż wskazani we wniosku partnerzy-realizatorzy zadania (z którymi podpisano umowy partnerskie) czego nie uzgodniono z NIW.

W punkcie 7 regulaminu konkursu Nowe FIO wskazano zasady dopuszczalności zmian w projekcie, stanowiące m.in., że pozostałe zmiany (poza wymienionymi), a za taką należałoby uznać zmiany partnerów-realizatorów zadania, wymagają uzgodnienia z NIW.

Prezes Stowarzyszenia w kwestii przyczyn zmiany partnerów zaangażowanych do realizacji zadania zeznała: "(...) nie były to te podmioty, które wskazywaliśmy we wniosku, ale nie potrafię powiedzieć dlaczego. W żadnym z ww. kongresów (Regionalistów, Obywatelskim i szkole samorządu NGO) osobiście nie uczestniczyłam. Nie wiem dlaczego nie współpracowano z podmiotami wskazanymi we wniosku a dobierano do współpracy inne. Nie ja organizowałam te kongresy."

(akta kontroli str. 508)

6) Faktura 1/12/2021 z 13 grudnia 2021 r. nie została opisana w sposób wymagany umową z NIW. W § 5 ust. 3 umowy Beneficjent zobowiązał się do opisywania dokumentacji finansowo-księgowej związanej z realizacją zadania w szczególności poprzez zapis „Sfinansowano z dotacji PROO w wysokości w ramach realizacji zadania określonego umową nr”.

Na fakturze nie został naniesiony ww. zapis, jak też brak było dekretu, zatwierdzenia do zapłaty oraz weryfikacji merytorycznej jak i formalno-rachunkowej wymaganych ustawą o rachunkowości – art. 21 ust 1 pkt 6 stanowiącym, że dowód księgowy powinien zawierać co najmniej: stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania. Ponadto dowód księgowy przed wprowadzeniem do ksiąg rachunkowych powinien być poddany kontroli merytorycznej, formalnoprawnej i rachunkowej. Kontrola dowodów księgowych ma na celu sprawdzenie, czy dowody są, zgodnie z art. 22 ust. 1 uor, tj. rzetelne - zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, czyli zawierające co najmniej dane wymagane ustawą, oraz czy są wolne od błędów rachunkowych.

W treści faktury były zarówno błędy rachunkowe jak i błędnie wskazane strony transakcji, co zostało poprawione w toku kontroli notami korygującymi.

(akta kontroli str. 212, 516-517)

Prezes Stowarzyszenia zeznała, że „(...) Braki w opisie – brak zatwierdzenia merytorycznego, brak zatwierdzenia do zapłaty i brak opisu że sfinansowano ze środków dotacji są wynikiem mojego przeoczenia. Nie było konkretnej osoby, która odpowiadała za te kwestie. Zbiorowo staraliśmy się tego pilnować. To ja zatwierdziłam do zapłaty fakturę nr 1/12/2021.”

(akta kontroli str. 512)

Jak wynika z zeznań podobnie jak w przypadku innej z nieprawidłowości (braku przekazania informacji do NIW o zmianie na stanowisku zastępcy prezesa) w powyższej, jedną z przyczyn był brak przypisania poszczególnym osobom konkretnych zakresów obowiązków w ramach realizowanego zadania publicznego.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań zmierzających do zwrotu dotacji uzyskanej na podstawie umowy z dnia 19 listopada 2021 r. o nr 53/PROO/1a/2021, w części wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem;
2. Realizację zadań publicznych finansowanych z dotacji NIW zgodnie z art. 16 ust. 1 i ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz w zakresie i na zasadach określonych w umowie;
3. Terminowe przekazywanie NIW rzetelnych sprawozdań częściowych z realizacji zadań oraz ich uzupełnień;
4. Uzgadnianie zmian dokonywanych przy realizacji działań w projekcie z NIW gdy jest to wymagane oraz przekazywanie informacji do NIW o dokonywanych zmianach w terminie określonym regulaminem konkursu;
5. Przestrzeganie zasad dotyczących promocji zadań publicznych oraz zamieszczania wymaganych uor opisów na dokumentach związanych z realizacją projektu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 30 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, 18 września 2023 r.

Kontroler:

Paweł Pawlak
Główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

p.o. Dyrektora
Andrzej Aleksandrowicz

.....
podpis

.....
podpis